

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ ഷട്ത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഷട്ത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീരാമേണ സഹ സൈന്യം കോഷം ച പ്രേഷയിതും
രാജേണാ ദശരഥസ്യാദേശഃ കൈകേയികർത്യകസ്തസ്യ
വിരോധഃ സിദ്ധാർഥേന കൈകേയോഃ പ്രബോധനം രാജേണാ
സ്വയമപി ശ്രീരാമേണ സഹ വനം ഗന്തുമിച്ഛായാഃ പ്രകടനം

തതഃ സുമന്ത്രമൈക്ഷ്യാകഃ
പീഡിതോഽത്ര പ്രതിജ്ഞയാ |
സബാഷ്പമതിനിഃശ്വസ്യ
ജഗാദേദം പുനർവചഃ || 2.36.1 ||

സൂത രത്നസുസമ്പൂർണാ
ചതുർവിധബലാ ചമുഃ |
രാഘവസ്യാനുയാത്രാർഥം
ക്ഷിപ്രം പ്രതിവിധീയതാം || 2.36.2 ||

രൂപാജീവാശ്ച വാദിന്യോ
വണിജശ്ച മഹാധനാഃ |
ശോഭയന്തു കുമാരസ്യ
വാഹിനീഃ സുപ്രസാരിതാഃ || 2.36.3 ||

യേ ചൈനമുപജീവന്തി
 രഥതേ യൈശ്ച വീര്യതഃ |
 തേഷാം ബഹുവിധം ദത്തത്വാ
 താനപ്യത്ര നിയോജയ || 2.36.4 ||

ആയുധാനി ച മുഖ്യാനി
 നാഗരാഃ ശക്ടാനി ച |
 അനുഗച്ഛന്തു കാകുത്സ്ഥം
 വ്യാധാശ്ചാരണ്യകോവിദാഃ || 2.36.5 ||

നിഘ്നൻ മൃഗാൻ കുഞ്ജരാംശ്ച
 പിബംശ്ചാരണ്യകം മധു |
 നദീശ്ച വിവിധാഃ പശ്യൻ
 ന രാജ്യം സംസ്ഥരിഷ്യതി || 2.36.6 ||

ധാന്യകോശശ്ച യഃ കശ്ചിദ്
 ധനകോശശ്ച മാമകഃ |
 തൗ രാമമനുഗച്ഛേതാം
 വസന്തം നിർജനേ വനേ || 2.36.7 ||

യജൻ പുണ്യേഷു ദേശേഷു
 വിസൃജംശ്ചാപ്തദക്ഷിണാഃ |
 ഋഷിഭിശ്ചാപി സംഗമ്യ
 പ്രവത്സ്യതി സുഖം വനേ || 2.36.8 ||

ഭരതശ്ച മഹാബാഹു -
 രയോധ്യാം പാലയിഷ്യതി |
 സർവകാമൈഃ പുനഃ ശ്രീമാൻ
 രാമഃ സംസാധ്യതാമിതി || 2.36.9 ||

ഏവം ബ്രുവതി കാകുത്സ്മേ
 കൈകേയോ ഭയമാഗതം |
 മുഖം ചാപ്യഗമച്ഛോഷം
 സ്വരശ്ചാപി വ്യരുധ്യത || 2.36.10 ||

സാ വിഷണ്ണാ ച സന്ത്രസ്താ
 മുഖേന പരിശുഷ്യതാ |
 രാജാനമേവാഭിമുഖീ
 കൈകേയീ വാക്യമബ്രവീത് || 2.36.11 ||

രാജ്യം ഗതധനം സാധോ
 പീതമണ്ഡാം സുരാമിവ |
 നിരാസ്വാദ്യതമം ശൂന്യം
 ഭരതോ നാഭിപത്യതേ || 2.36.12 ||

കൈകേയോം മുക്തലജ്ജായാം
 വദന്ത്യാമതിദാരുണം |
 രാജാ ദശരഥോ വാക്യ -
 മുവാചായതലോചനാം || 2.36.13 ||

വഹന്തം കിം തുദസി മാം
 നിയുജ്യ ധൂരി മാഹിതേ |
 അനാർയേ കൃത്യമാരബ്ധം
 കിം ന പൂർവമുപാരുധഃ || 2.36.14 ||

തസ്യൈതത് ക്രോധസംയുക്ത -
 മുക്തം ശ്രുത്വാ വരാംഗനാ |
 കൈകേയീ ദ്വിഗുണം ക്രുദ്ധാ
 രാജാനമിദമബ്രവീത് || 2.36.15 ||

തവൈവ വംശേ സഗരോ
 ജ്യേഷ്ഠപുത്രമുപാര്യത് |
 അസമഞ്ജ ഇതി വ്യാതം
 തമായം ഗന്തുമർഹതി || 2.36.16 ||

ഏവമുക്തോ ധിഗിത്യേവ
 രാജാ ദശരഥോബ്രവീത് |
 വ്രീഡിതശ്ച ജനഃ സർവഃ
 സാ ച തന്നാവബുധ്യത || 2.36.17 ||

തത്ര വൃദ്ധോ മഹാമാത്രഃ
 സിദ്ധാർഥോ നാമ നാമതഃ |
 ശുചിർബഹുമതോ രാജ്ഞഃ
 കൈകേയിമിദമബ്രവീത് || 2.36.18 ||

അസമഞ്ജോ ഗൃഹീത്വാ തു
 ക്രീഡതഃ പഥി ദാരകാൻ |
 സരയാം പ്രക്ഷിപന്നപ്സു
 രഥതേ തേന ദുർമതിഃ || 2.36.19 ||

തം ദൃഷ്ട്വാ നാഗരാഃ സർവേ
 ക്രുദ്ധാ രാജാനമബ്രുവൻ |
 അസമഞ്ജം വൃണീഷ്യൈക -
 മസ്മാൻ വാ രാഷ്ട്രവർധന || 2.36.20 ||

താനുവാച തതോ രാജാ
 കിന്നിമിത്തമിദം ഭയം |
 താശ്ചാപി രാജ്ഞാ സമ്പൃഷ്ടാ
 വാക്യം പ്രകൃതയോബ്രുവൻ || 2.36.21 ||

ക്രീഡതസ്ത്വേഷ നഃ പുത്രാൻ
 ബാലാനുദ്ഭ്രാന്തചേതസഃ |
 സരയാം പ്രക്ഷിപൻമൗർഖ്യോ -
 ദതുലാം പ്രീതിമശ്നുതേ || 2.36.22 ||

സ താസാം വചനം ശ്രുത്വാ
 പ്രകൃതീനാം നരാധിപഃ |
 തം തത്യാജാഹിതം പുത്രം
 താസാം പ്രിയചികീർഷയാ || 2.36.23 ||

തം യാനം ശീഘ്രമാരോപ്യ
 സഭാർയം സപരിച്ഛദം |
 യാവജ്ജീവം വിവാസ്യേത് -
 മിതി താനൻവശാത് പിതാ || 2.36.24 ||

സ ഫാലപിടകം ഗൃഹ്യ
 ഗിരിദുർഗാണയലോകയത് |
 ദിശഃ സർവാസ്ത്വനുചരൻ
 സ യഥാ പാപകർമകൃത് || 2.36.25 ||

ഇത്യേനമത്യജദ് രാജാ
 സഗരോ വൈ സുധാർമികഃ |
 രാമഃ കിമകരോത് പാപം
 യേനൈവമുപരുധ്യതേ || 2.36.26 ||

നഹി കഞ്ചന പശ്യാമോ
 രാഘവസ്യാഗുണം വയം |
 ദുർലഭോ ഹ്യസ്യ നിരയഃ
 ശശാങ്കസ്യേവ കൽമഷം || 2.36.27 ||

അഥവാ ദേവി ത്വം കഞ്ചീദ്
 ദോഷം പശ്യസി രാഘവേ |
 തമദ്യ ബ്രൂഹി തത്തേന
 തദാ രാമോ വിവാസ്യതേ || 2.36.28 ||

അദുഷ്ടസ്യ ഹി സന്ത്യാഗഃ
 സത്പഥേ നിരതസ്യ ച |
 നിർഭഹേദപി ശക്രസ്യ
 ദ്യുതിം ധർമവീരോധവാൻ || 2.36.29 ||

തദലം ദേവി രാമസ്യ
 ശ്രിയാ വിഹതയാ ത്വയാ |
 ലോകതോഽപി ഹി തേ രക്ഷഃ
 പരിവാദഃ ശുഭാനനേ || 2.36.30 ||

ശ്രുത്വാ തു സിദ്ധാർഥവചോ
 രാജാ ശ്രാന്തതരസ്വരഃ |
 ശോകോപഹതയാ വാചാ
 കൈകേയീമിദമബ്രവീത് || 2.36.31 ||

ഏതദ്വചോ നേച്ഛസി പാപരുപേ
 ഹിതം ന ജാനാസി മമാത്മനോ വാ |
 ആസ്ഥായ മാർഗം കൃപണം കുചേഷ്ടാ
 ചേഷ്ടാ ഹി തേ സാധുപമാദപേതാ || 2.36.32 ||

അനുവ്രജിഷ്യാമ്യഹമദ്യ രാമം
 രാജ്യം പരിത്യജ്യ സുഖം ധനം ച |
 സർവേ ച രാജ്ഞാ ഭരതേന ച ത്വം
 യമാസുഖം ഭുങ്ക്ഷ്യ ചിരായ രാജ്യം || 2.36.33 ||

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
അയോധ്യാകാണ്ഡേ ഷട്ത്രിംശഃ സർഗഃ ॥